

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 486/2024-55

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **TARLING Corporation**, Trust Company Complex, Ajeltake Island, Majuro 96 9 60, Marshall Islands, zastúpeného JUDr. Zuzanou Srnákovou, advokátkou, Podbrezovská 39, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/33/2022 z 27. marca 2024 takto

rozhodol:

- Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/33/2022 z 27. marca 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/33/2022 z 27. marca 2024 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
- Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a tieto zaplatiť jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 13. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 3 ústavy a rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa v civilnom spore.

II.

2. Colný úrad rozhodnutím z júna 2008 obchodnej spoločnosti odňal povolenie na prevádzkovanie daňového skladu. V správnom súdnom konaní najvyšší súd rozhodnutím z marca 2010 toto rozhodnutie zrušil. Obchodná spoločnosť bola toho názoru, že odňatím povolenia na prevádzkovanie skladu jej vznikla škoda podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“) a tomu zodpovedajúcu pohľadávku previedla na sťažovateľa, ktorý si ju proti štátu uplatnil žalobou.

3. Okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol. Bol toho názoru, že sťažovateľ nepreukázal vznik skutočnej škody spočívajúcej v úhrade zmluvných sankcií, keďže nepreukázal, že by obchodná spoločnosť tretím osobám zaplatila zmluvnú pokutu. To nebolo preukázané odborným vyjadrením ústavu súdneho inžinierstva z novembra 2013 a ani výsluchom štatutárneho zástupcu poškodenej spoločnosti. Sťažovateľ si uplatnil ušlý zisk, ktorý mal vzniknúť tým, že nebol zrealizovaný projekt nového energetického zdroja, ktorý sťažovateľ preukazoval štúdiou uskutočniteľnosti stavby z júna 2008 a výsluchom štatutárneho zástupcu poškodenej spoločnosti. Okresný súd zastával názor, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno, keďže nepreukázal, že s realizáciou projektu vôbec začal, ani to, v akom štádiu bol tento projekt a či okrem vypracovanej štúdie boli začaté práce na projekte. Zo štúdie nevyplývali okolnosti pre dôvodné uplatnenie nároku na náhradu ušlého zisku.

4. Podľa sťažovateľa ušlý zisk spočíval v strate zisku zo zmluvy o výrobe, plnení a dovoze liehovín, ktorú mala poškodená spoločnosť uzavretú s obchodnou spoločnosťou KARLOFF, s.r.o. (ďalej len „KARLOFF“), pričom podľa dodatku k tejto zmluve z decembra 2007 mal KARLOFF v roku 2008 kapitálovo vstúpiť do poškodenej obchodnej spoločnosti. Odňatie povolenia na prevádzkovanie skladu však malo za následok, že k tomu nedošlo, keďže KARLOFF v júli 2008 spoluprácu s poškodenou spoločnosťou ukončil. Výšku takto spôsobenej škody sťažovateľ preukazoval znaleckým posudkom z roku 2016, k čomu okresný súd uviedol, že naň nemohol prihliadnuť z dôvodov uvádzaných žalovaným, s ktorými sa stotožnil. K tomu uviedol, že v znaleckom posudku sa uvádza, že výsledok hospodárenia za účtovné obdobie nebolo možné prevziať z výkazov poškodenej spoločnosti, pretože jej bolo v júni 2008 odňaté povolenie na prevádzkovanie skladu, čím stratila všetky oprávnenia na vykonávanie svojej činnosti a jej jediným účtovným dokladom bol výkaz ziskov a strát ku koncu roka 2007. Podľa okresného súdu tak šlo o hypotetickú škodu, ktorá nevznikla. Okrem toho nebolo možné určiť, či by v prípade nevydania nezákonného rozhodnutia došlo podľa zmluvy skutočne k vstupu KARLOFF. To, že to bolo dohodnuté, neznamena, že by k nemu skutočne došlo, keďže KARLOFF svoj záväzok vstúpiť do poškodenej spoločnosti už v minulosti napriek zmluvnému záväzku nesplnil.

5. Podľa okresného súdu sťažovateľ nepreukázal príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a nezákonným rozhodnutím. Uviedol, že toto rozhodnutie nebolo v priamej príčinnej súvislosti s uplatnenou náhradou škody, keďže sťažovateľ jej vznik odvodzoval až z absencie následných skutočností (nedodanie tovaru odberateľom, nedosiahnutie zisku pre neuskutočnenie kapitálového vstupu do spoločnosti, neodkúpenie obchodných podielov a nezrealizovanie plánovaného projektu). Nebolo preto možné tvrdiť, že škoda vznikla v priamej príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím. Rozhodnutie colného úradu s ohľadom na časovú následnosť a logickú súvislosť

nemohlo byť bezprostrednou príčinou úhrady zmluvnej pokuty, neuskutočnenie kapitálového vstupu a projektu energetického zdroja. Príčinnú súvislosť sťažovateľ odôvodňoval len všeobecným tvrdením, podľa ktorého nebyť nezákonného rozhodnutia, ku škode by nedošlo.

6. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Podľa krajského súdu sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno na preukázanie tvrdenia týkajúceho sa vzniku a výšky škody a príčinnú súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím. Krajský súd sa stotožnil s okresným súdom vo vzťahu k jeho odôvodneniu o skutočnej škode, keď odkázal na jeho odôvodnenie. Bol toho názoru, že zaplatenie zmluvnej pokuty nebolo preukázané sťažovateľom predloženými výdavkovými pokladničnými dokladmi a faktúrami tretích subjektov o sankciách za nedodanie tovaru, keď nebolo zrejmé, aký ušlý zisk si partneri poškodenej spoločnosti uplatnili, z čoho pozostával a na základe akých skutočností k nemu tieto subjekty dospeli a ako ho vyčíslili. K ušlému zisku v dôsledku nezrealizovaného projektu energetického zdroja krajský súd súhlasil s okresným súdom, že sťažovateľ nepreukázal, že s realizáciou projektu začal a v akom štádiu bol projekt realizovaný. Krajský súd tak potvrdil záver okresného súdu, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno vo vzťahu ku škode, ktorú považoval za hypotetickú a nereálnu. Sťažovateľ nepreukázal, že by pri predpokladom chode vecí dosiahol tvrdený zisk.

7. Krajský súd odmietol námietku sťažovateľa v súvislosti s uplatneným ušlým ziskom v dôsledku toho, že do poškodenej spoločnosti nevstúpil KARLOFF, ktorý to v júli 2008 odôvodnil tým, že napriek prísľubu zlepšenia plnenia objednávok k náprave nedošlo, a preto ďalej neuvažuje o ďalšej spolupráci s poškodenou spoločnosťou. Nesúhlasil s tvrdením, že ušlý zisk bol preukázaný množstvom dôkazov vrátane znaleckého posudku. Odmietol, že by sa okresný súd len priklonil k tvrdeniam žalovaného, pričom poukázal na časť odôvodnenia jeho rozsudku. Aj podľa krajského súdu šlo len hypotetickú (fiktívnu) škodu. Krajský súd potvrdil právny záver okresného súdu o neexistencii príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a nezákonným rozhodnutím, ktoré nebolo v priamej príčinnej súvislosti s uplatnenou náhradou škody za uhradenie sankcií. Vznik škody bol spôsobený výlučne porušením zmluvnej povinnosti poškodenou spoločnosťou nedodaním objednaného tovaru, čo znamená, že medzi nezákonným rozhodnutím a skutočnou škodou nie je príčinná súvislosť. Vo vzťahu k príčinnej súvislosti s ušlým ziskom, ktorý by poškodená spoločnosť dosiahla vstupom KARLOFF, uviedol, že škoda uvádzaná sťažovateľom nie je skutočná a určitá. Medzi vydaným nezákonným rozhodnutím a ušlým ziskom preto neexistuje žiadna príčinná súvislosť.

8. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa z dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) odmietol. Sťažovateľ namietal zmatečnosť rozhodnutí a selektívny prístup okresného a krajského súdu pri hodnotení dôkazov, pokiaľ ide o vznik škody a jej výšku, keď okresný ani krajský súd neprihliadali na znalecký posudok a ani ďalšie dôkazy svedčiace v jeho prospech. Z toho podľa sťažovateľa vyplýva extrémny rozpor medzi skutkovými zisteniami a právnymi závermi. Krajský a ani okresný súd sa konkrétne neoboznámili s celým znaleckým posudkom, z ktorého je zrejmý spôsob určenia ušlého zisku, o čom svedčí i to, že k znaleckému posudku priložené CD sudy nevybrali zo zapečatenej obálky. Tým, že sa s týmto CD ako súčasťou znaleckému posudku neoboznámili, postupovali v dokazovaní selektívne, a tým založili vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP.

9. Najvyšší súd k tomu uviedol, že krajský súd rozhodnutie neodôvodnil spôsobom, ktorým by založil vadu podľa § 420 písm. f) CSP, keďže jednak dospel k záveru o nepreukázaní škody a jej výšky, ale aj nepreukázaním príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody. Zdôraznil, že sťažovateľ v dovolaní spochybnil len záver o nepreukázaní škody a jej výšky, no nie záver o nedostatku príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou. Preto aj prípadne dôvodná argumentácia k záverom o škode a jej výške nedosahuje intenzitu, pre ktorú by bolo nevyhnutné zrušiť rozhodnutie krajského súdu, ktoré ob stojí z dôvodu nepochybného nedostatku príčinnej súvislosti. Podľa najvyššieho súdu konanie ako celok nie je nespravodlivé, keďže otázka vzniku škody a jej výšky je čisto akademická a právne nevýznamná.

10. Okrem toho poukázal na konkrétne časti rozsudkov okresného a krajského súdu, ktoré preukazovali vysporiadanie sa s dôkazmi, ktoré svedčili v prospech sťažovateľa, a nesúhlas s ich hodnotením nezakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Úvahy súdov pri hodnotení dôkazov nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle. Preto nejde o extrémny nesúlad medzi skutkovými zisteniami a právnymi závermi. Nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania podľa § 420 písm. f) CSP. Doplnil, že nesprávne právne posúdenie veci nie je vadou zmätočnosti. Podľa najvyššieho súdu krajský súd zrozumiteľne a jednoznačne uviedol dôvody rozhodnutia, v ktorom konštatoval správnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu okresným súdom, ako aj správnosť aplikácie právnych noriem.

III.

11. Sťažovateľ poukazuje na to, že okresný súd odôvodnil neprihliadnutie na znalecký posudok tým, že jediný účtovný doklad, ktorým znalci disponovali, bol výkaz ziskov a strát ku koncu roka 2007. Tak tomu nebolo a znalci mali k dispozícii mesačné hlavné knihy a denníky poškodenej za roky 2001 až 2008, výročné správy a podnikateľský zámer, ktoré boli prílohou znaleckému posudku na CD nosiči. Krajský súd túto skutočnosť opomenul, keď neprihliadol ani na doplnenie odôvodnenia odvolania, ktoré sťažovateľ doručil po uplynutí lehoty na podanie odvolania a v ktorom uviedol, že po nahliadnutí do spisu zistil, že priložené CD, ktoré bolo súčasťou znaleckého posudku, neotvoril okresný a ani krajský súd. Tým, že žiaden zo súdov sa s prílohou neoboznámil, došlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie.

12. Sťažovateľ uvádza, že okresný a krajský súd záver o uplatnení hypotetickej škody postavili na hypotetických úvahách o budúcom neplnení zmluvných záväzkov, pričom tieto hypotézy nepodložili dôkazmi a ignorovali výpoveď konateľa KARLOFF, ktorý uviedol, že dôvodom ukončenia spolupráce s poškodenou bolo nezákonné rozhodnutie. Rovnako opomenuli aj čestné vyhlásenie KARLOFF, podľa ktorého sa mala kapitálovo spojiť s poškodenou spoločnosťou, ktorá by sa tak stala výhradným výrobcem liehovín pre KARLOFF. V dôsledku nezákonného rozhodnutia sa KARLOFF rozhodol spolupracovať s iným subjektom, čo vylučuje správnosť úvahy o absencii príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a ušlým ziskom. Sťažovateľ zdôrazňuje, že okresný a krajský súd nezhodnotili jeho kľúčové dôkazy, a tak zvýhodnili žalovaný štát. Okrem toho sa okresný súd len stotožnil so žalovaným pri posúdení ušlého zisku a neprihliadnutí na znalecký posudok. Krajský súd sa v rozporuplnom odôvodnení nevyporiadal s množstvom jeho námietok. Tým došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní.

13. Vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ namieta, že dovolanie odmietol napriek zjavným nedostatkom. Uviedol, že odôvodnenie najvyššieho súdu, podľa ktorého sťažovateľ nespochybnil absenciu príčinnej súvislosti, ale len odôvodnenie k vzniknutej škode, je v rozpore s dovolaním, keďže v zmysle doplnenia dovolania z augusta 2021, ktoré bolo podané v lehote, sťažovateľ spochybnil záver o príčinnej súvislosti v nadväznosti na selektívny prístup k hodnoteniu dôkazov okresným a krajským súdom. Odmieta aj záver najvyššieho súdu, že selektívny spôsob hodnotenia dôkazov nezodpovedá rozhodnutiam okresného a krajského súdu, keď opätovne zdôrazňuje konkrétne body uvedených rozhodnutí, ktoré obsahujú takéto hodnotenie alebo body, kde súdy nezaujali žiaden hodnotiaci postoj k jeho kľúčovým dôkazom.

14. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení uvádza, že sťažovateľ mal vysvetliť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania. Selektívny výber dôkazov súdmi nebol preukázaný, a preto nebol spôsobilý spochybniť záver o absencii príčinnej súvislosti, ktorý napadol sťažovateľ. Opakuje, že pri príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a ušlým ziskom chýbala priamosť pôsobenia príčiny na následok. Deficitu priamosti, tak ako ho vymedzili súdy (bod 18.3 rozsudku okresného súdu a bod 49 odvolacieho rozhodnutia), však sťažovateľ nevenoval pozornosť. Sťažovateľ sa podľa najvyššieho súdu mal venovať po zistení existencie škody tomu, či medzi skutočnosťami, ktoré prichádzajú do úvahy ako príčiny vzniku škody, a škode predchádza protiprávny úkon, prípadne kvalifikovaná škodná udalosť. Pri kladnom závere sa zisťuje vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, či táto skutočnosť skutočne a bezprostredne vznik škody spôsobila, či by škodlivý následok nebol nastal aj bez tejto skutočnosti. Najvyšší súd zdôrazňuje odlišný zreteľ pri posudzovaní priamosti príčinnej súvislosti ušlého zisku, kedy spochybnenie posúdenia nemôže byť akékoľvek tvrdenie, ale odborná argumentácia, ktorá eliminuje rozhodný záver, na ktorom stojí dovolaním napadnuté rozhodnutie. K tomu v prípade dovolania sťažovateľa nedošlo.

15. Najvyšší súd opätovne poukazuje na odôvodnenie okresného súdu, podľa ktorého sťažovateľ na preukázanie priamej príčinnej súvislosti žiadne dôkazy neprodukoval a ani na vykonanie dokazovania v tomto smere neodkázal, ale len vo všeobecnosti uviedol, že nebyť nezákonného rozhodnutia ku škode by nedošlo. Keďže sa sťažovateľ len o všeobecné tvrdenie o existencii príčinnej súvislosti opieral v dovolaní, takáto argumentácia nebola spôsobilá účinne vymedziť dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd v súvislosti so spojením príčinnej súvislosti s údajnou selektívnosťou znaleckého posudku ako dôkazu pripomína, že pri znaleckom skúmaní nemožno znalcovi uložiť úlohu riešenia príčinnej súvislosti. To môže posúdiť len súd. Argumentáciu o selektívnosti hodnotí tak, že nesmeruje k spochybneniu záveru o absencii priamosti príčinnej súvislosti.

16. Najvyšší súd na preukázanie opodstatnenosti svojho záveru o neopodstatnenosti tvrdenia sťažovateľa o selektívnosti dôkazov zopakoval, že tvrdenia sťažovateľa o tom, že súdy neprihliadli na dôkazy v jeho prospech, nezodpovedá rozhodnutiam nižších súdov. Pritom odkázal na odôvodnenie okresného a krajského súdu (body 9, 17.3 až 17.4.6 a bod 18.3 rozsudku okresného súdu a body 45, 47 a 48 rozsudku krajského súdu). Na znalecký posudok vrátane CD nosiča a výpovede, ktoré uvádzal sťažovateľ, tak súdy zjavne prihliadli, čo nesvedčí o ich selektívnosti. Najvyšší súd opakuje, že ide o nespokojnosť sťažovateľa s hodnotením dôkazov, a nie o selekciu alebo opomenutie dôkazov. Ústavná sťažnosť tak nesmeruje proti rozhodnutiu najvyššieho súdu, ale predovšetkým skutkovým a právnym záverom, ktoré o nároku uplatnenom žalobou zaujali

okresný a krajský súd. Tieto dôvody však nie sú spôsobilé založiť dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

17. Ministerstvo financií ako zúčastnená osoba uviedlo, že ústavnú sťažnosť považuje za zjavne neopodstatnenú. Tvrdenia sťažovateľa považuje za subjektívny prejav nespokojnosti s právnym posúdením. Uznesenie najvyššieho súdu považuje za podrobné a dôkladné. Pritom zdôrazňuje, že dovolací súd nemôže formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, keďže nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení nižších súdov a prieskumu dokazovania. Podľa ministerstva najvyšší súd vyhodnotil konanie okresného a krajského súdu v napádanom rozsahu, správne pochopil komplexnosť skutkového stavu, keď poukázal na rozpor tvrdení sťažovateľa s tým, čo vyplývalo z obsahu spisu.

IV.

18. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré má podať jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (I. ÚS 218/2019).

19. Podstata námietok sťažovateľa je založená na odmietnutí dovolania napriek zjavným nedostatkom, keď odmieta, že by spochybnil len odôvodnenie k vzniknutej škode a nespochybnil absenciu príčinnej súvislosti. Sťažovateľ pritom zdôrazňuje selektívny spôsob hodnotenia dôkazov okresným a krajským súdom, čo však podľa najvyššieho súdu týmito rozhodnutiam nezodpovedá.

20. Najvyšší súd vo vzťahu k námietke o nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu uviedol, že krajský súd zrozumiteľne a jednoznačne uviedol dôvody jeho rozhodnutia, v ktorom konštatoval správnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu okresným súdom, ako aj správnosť na vec aplikovaných právnych noriem. S týmto konštatovaním nemožno súhlasiť. Rozhodnutie krajského súdu nie je zrozumiteľné ani jasné, je založené len na odkazoch na všeobecné teoretické a judikatórne závery použiteľné na akýkoľvek obdobný prípad (body 35 – 41) a na odkazoch na rozsudok okresného súdu, ku ktorému sa prikláňa bez toho, aby bolo dostatočne zrejmé, prečo tak robí (body 45 – 46 rozsudku krajského súdu).

21. Nedostatočné je odôvodnenie vo vzťahu k uplatnenému ušlému zisku na základe zmluvnej spolupráce s KARLOFF v bodoch 45 – 47. Odôvodnenie toho, že sťažovateľ svoj nárok na ušlý zisk zakladal na tvrdení o existencii hypotetického ušlého zisku, pričom konkrétne okolnosti zdôvodňujúce uplatnený nárok nepreukázal, a že tak uplatnený ušlý zisk nemá reálny základ, je v rovine všeobecnej a nekonkrétnej fikcie. Rovnako tak tomu je aj v prípade hodnotenia znaleckého posudku, v ktorom krajský súd rozlišuje, na čo znalecký posudok slúži a čo je už vecou právneho posúdenia, pričom uzatvára, že znaleckým posudkom nemožno založiť nárok na ušlý zisk. Takéto hodnotenie však v sebe neobsahuje žiadne konkrétne posúdenie veci sťažovateľa,

ale len generické a abstraktné frázy, ktoré ničím nepreukazujú záver, ku ktorému dospel krajský súd.

22. Nazerajúc následne na rozsudok okresného súdu, ktorý krajský súd preskúmaval, a jeho odôvodnenie k zmluvnej spolupráci s KARLOFF, je nutné uviesť, že okresný súd mal k dispozícii dôkazy (znalecký posudok s doplnením a výpovede svedkov). Znalecký posudok mal preukázať výšku ušlého zisku, ktorú by poškodená spoločnosť dosiahla na základe spolupráce s KARLOFF. Znalecký posudok zároveň obsahuje záver, že odňatím povolenia na prevádzkovanie daňového skladu v júni 2008 bola znemožnená spolupráca, keďže spoločnosť stratila všetky oprávnenia na vykonávanie svojej činnosti. Jediným hodnotením okresného súdu vo vzťahu k znaleckému posudku v bode 17.3.8 je konštatovanie, že na znalecký posudok nemožno prihliadať z dôvodov uvádzaných žalovaným, s ktorými sa stotožnil. Konkrétne ich však neuvádza, takže vôbec nie je zrejmé, o aké dôvody ide. Ďalej okresný súd už len opisuje obsah znaleckého posudku.

23. V bode 17.3.9 okresný súd dospieva k záveru, že sťažovateľove tvrdenia o ušlom zisku, ktorý by spoločnosť dosiahla na základe spolupráce, neobstoja z dôvodu, že si uplatnil nárok na náhradu hypotetickej škody, teda škody, ktorá poškodenej spoločnosti nevznikla. Ďalej pokračuje generickým teoretickým konštatovaním o ušlom zisku, po ktorom nasleduje záver, že nie je možné jednoznačne stanoviť, že v prípade nevydania nezákonného rozhodnutia by došlo k skutočnej realizácii vstupu KARLOFF. Okresný súd uvádza, že skutočnosť, že takýto postup bol všeobecne dohodnutý, neznamená, že by k nemu i reálne došlo. Konkrétne dôvody okresného súdu pre záver o nepreukázaní vzniku škody tak spočívajú len v konštatovaní o nejednoznačnosti skutočného plnenia zmluvne dohodnutej spolupráce bez adresného odkazu o tom, že už v minulosti sa medzi spoločnosťami takéto zmluvné plnenie nerealizovalo. Navyše, z odôvodnenia žiadneho zo súdov nie je vôbec zrejmé, ako sa vysporiadali s výpoveďou štatutára KARLOFF (bod 17.3.5), ktorý uviedol, že odňatím licencie došlo k ukončeniu spolupráce, lebo poškodená spoločnosť nemohla naplniť predmet zmluvy o spolupráci. Okresný súd výpoveď jednoducho zreprodukoval, nijakým spôsobom ju nevyhodnotil ani neuviedol, z akého dôvodu výpoveď nepovažuje za relevantnú alebo dôveryhodnú a ani ju neposudzoval v súvislosti s ostatnými dôkazmi. Na tento nedostatok nereagoval ani krajský súd.

24. Je nutné sa pristať pri opakovanom používaní pojmov „fiktívny“ a „hypotetický“ v súvislosti s ušlým ziskom v judikatúre najvyššieho súdu, ktorú cituje on sám, ako aj nižšie súdy. Ušlý zisk je z povahy veci vždy hypotetický, keďže jeho ustálenie si vyžaduje zodpovedanie otázky, čo by bolo nastalo, keby k škodnej udalosti nebolo došlo. Vždy tak ide o hypotetickú rovinu, keď sa zisťuje, či s ohľadom na pravidelný beh vecí mohol poškodený dôvodne očakávať dosiahnutie zisku. Pre účely zistenia škody sa tak konštruje fiktívny stav, ktorý by bol nastal, nebyť škodnej udalosti, a ktorý sa následne porovnáva so stavom vyvolaným škodnou udalosťou. Hypotetickosť preto nemôže byť sama osebe okolnosťou vylučujúcou nárok poškodeného na náhradu ušlého zisku. Rovnako treba uviesť, že domôcť sa ušlého zisku by nemalo byť znemožnené nedosiahnuteľnými kritériami. To platí najmä pri neprimerane prísnej judikatúre k pravdepodobnosti, ktorú poškodený musí preukázať a ktorá sa blíži k istote. Vzhľadom na povahu ušlého zisku ako hypotetického a neistotu, ktorú každá podnikateľská činnosť zahŕňa, je neprimerane prísne, ak sa od poškodeného očakáva vylúčenie akejkoľvek pochybnosti (Hlušák M. Glosa k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo 195/2015, Súkromné právo, 4/2017).

25. K príčinnej súvislosti a konkrétne k absencii priamosti, ktorými najvyšší súd a predtým aj nižšie súdy argumentujú, je nutné uviesť, že sťažovateľ síce v doplnení svojho dovolania nepoužíva pojem príčinná súvislosť, z bodu 53 tohto doplnenia je zrejma dostatočná argumentácia o príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a ušlým ziskom z potenciálnej spolupráce s KARLOFF, z ktorej podľa svedka zišlo v dôsledku nezákonného rozhodnutia. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je v tomto ohľade nadmerne formalistické a kladie na sťažovateľa neprimerané nároky na splnenie predpokladov pre vznik zodpovednosti namiesto preskúmania podstaty veci.

26. Je rovnako nutné uviesť, že ani v prípade príčinnej súvislosti nemožno s najvyšším súdom súhlasiť o tom, že odôvodnenie krajského súdu je dostatočné. Krajský súd v bode 49 svojho rozsudku síce vo vzťahu k škode pozostávajúcej z úhrady sankcií a k ušlému zisku pre nerealizáciu projektu svoj záver odôvodnil, žiadnym spôsobom však nevysvetlil absenciu príčinnej súvislosti vo vzťahu k ušlému zisku na základe spolupráce s KARLOFF, keďže vo vzťahu k tomuto aspektu sa rozhodnutie obmedzuje na jednu nezrozumiteľnú vetu. Krajský súd sa tak príčinnou súvislosťou k tejto škode nezaoberal vôbec a na základe tohto odôvodnenia potvrdil závery okresného súdu.

27. Je pravdou, že okresný súd sa v rozsudku už obsiahlejšie zaoberá tvrdeniami sťažovateľa, podľa ktorých na strane jeho právneho predchodcu došlo k strate majetkového prínosu, ktorý predstavoval výnos z možného kapitálového prepojenia s inou spoločnosťou nebyť nezákonného rozhodnutia. Okresný súd to odôvodňuje tým, že sťažovateľ odvodzoval vznik škody v podobe ušlého zisku až z absencie následných právnych skutočností, teda z možného kapitálového prepojenia spoločností, ktoré predpokladalo predchádzajúce uzavretie následnej zmluvy. Škoda právnemu predchodcovi sťažovateľa nevznikla v priamej príčinnej súvislosti s vydaním nezákonného rozhodnutia, ale až v dôsledku neuzatvorenia zmluvy s treťou osobou. Nezákonné rozhodnutie teda podľa okresného súdu nemohlo s ohľadom na časovú následnosť a logickú súvislosť byť bezprostrednou a jedinou príčinou toho, že právny predchodca sťažovateľa sa kapitálovo neprepojil s inou spoločnosťou. Príčinou tak podľa okresného súdu bola absencia úkonu, ktorý by časovo a logicky nasledoval až v budúcnosti, a to za splnenia doteraz nešpecifikovaných okolností a za podmienok, ktoré neboli nijakým spôsobom dohodnuté a určené.

28. K tomu je potrebné uviesť, že v prípade právneho predchodcu sťažovateľa je zrejma časová súslednosť, keďže ku skončeniu zmluvnej spolupráce došlo v júli 2008, pritom k vydaniu nezákonného rozhodnutia došlo mesiac predtým. Aj vo vzťahu k hodnoteniu príčinnej súvislosti súdy opomínajú výpoveď svedka, ktorý potvrdil, že jedinou príčinou ukončenia spolupráce bolo práve nezákonné rozhodnutie. To malo za priamy následok ukončenie spolupráce, ktorá pre právneho predchodcu sťažovateľa znamenala stratu v príjmoch a zisku. Okresný súd nevzal do úvahy ani skutočnosť, že nezákonným rozhodnutím došlo k ukončeniu celkovej spolupráce a úplnej strate v príjmoch, kedy sťažovateľ nielenže nemal zisk z kapitálového prepojenia, ale z akejkoľvek už prebiehajúcej spolupráce, ktorá nevyžadovala uzavretie ďalšej zmluvy. Všeobecné súdy v tomto ohľade vôbec nevzali do úvahy, že sťažovateľ musel pre stratu povolenia na prevádzkovanie daňového skladu úplne ukončiť svoju podnikateľskú činnosť.

29. Bez prejudikovania toho, ako by mali všeobecné súdy napokon rozhodnúť, sa ako jedným z možných záverov javí aj hodnotenie, že priamym dôsledkom odňatia povolenia, na ktorú bola naviazaná konkrétna podnikateľská činnosť poškodenej spoločnosti, predstavuje znemožnenie dosiahnutia príjmov a následného zisku z výkonu takejto činnosti. Nedostatočne zdôvodnený

opačný záver okresného a krajského súdu, ktorý nebol odstránený ani najvyšším súdom, však odôvodňuje záver, že namietaným uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto bolo ústavnej sťažnosti z týchto dôvodov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovené s tým, že uznesenie najvyššieho súdu sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

30. K zásahu do rovnosti účastníkov konania je nutné uviesť, že sťažovateľovi nebolo zabránené predkladať jednotlivé dôkazy a možnosť reagovať na relevantné argumenty a oboznámiť sa s úkonmi protistrany. Nič teda nenasvedčuje, že by ktorýkoľvek z týchto aspektov nebol zo strany všeobecných súdov rešpektovaný. Preto vo vzťahu k porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov konania nebolo sťažovateľovi vyhovené.

31. Okrem toho nebol dôvod vyhovieť ústavnej sťažnosti z dôvodu porušenia základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 3 ústavy. Doterajšie závery všeobecných súdov vo vzťahu k možnej škode sú nedostatočne zdôvodnené, čo však neznamená, že poškodenej spoločnosti v dôsledku nezákonného rozhodnutia škoda vznikla. Takýto záver si však vyžaduje jasné právne posúdenie skutočností, ktoré vyplynuli z vykonaných dôkazov bez toho, aby sa všeobecné súdy opierali o príklon k nešpecifikovaným argumentom žalovaného štátu alebo o neadresné, všeobecné a generické argumenty o nepreukázaní nároku alebo jeho jednotlivých zložiek. Rozhodnutie o žalobe sťažovateľa vyžaduje jasné vyjadrenie skutočností, ktoré možno z vykonaného dokazovania považovať za preukázané, s tým, že tieto skutočnosti musia byť jasne právne posúdené. K tomu však v rozhodnutiach okresného a krajského súdu nedošlo a tento nedostatok nebol odstránený ani na základe dovolania sťažovateľa v namietanom uznesení najvyššieho súdu.

V.

32. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením a ktorých výška 856,75 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) predstavuje 713,96 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 142,79 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu